

КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ХАРКІВСЬКИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КНТЕУ

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТРЕНІНГ

Social Psychological Training

Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Навчальний рік	2020/2021
З якого курсу викладається	4
В якому семестрі (-ах) викладається	7, 8
Обсяг дисципліни (годин / ECTS)	180/6
Тижневе навантаження	4 години
Мова викладання	Українська
Статус дисципліни	Вибіркова

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Казарова Ганна Миколаївна
Науковий ступінь, вчене звання	Кандидат психологічних наук
Кафедра	Права, психології та сучасних європейських мов
Посада	Старший викладач
Профіль	Google Scholar / ORCID
Контактна інформація	h.kazarova@knute.edu.ua

Анотація

Дисципліна «Соціально-психологічний тренінг» – вибіркова навчальна дисципліна, передбачена планом підготовки фахівців в професіях типу «людина–людина». В даному курсі особлива увага приділяється на психологічні аспекти спілкування в усіх галузях суспільного життя. Підібрано й адаптовано комплекс психотехнічних вправ, що дають можливість певною мірою ефективно спілкуватися, запобігати конфліктам, оптимізувати діяльність. Після опанування даного курсу Ви отримаєте практично орієнтовані психологічні знання, вміння та навички діагностики, прогнозування, регуляції міжособистісних відносин у реалізації своєї професійної діяльності.

Мета дисципліни

Засвоєння студентами основних теоретичних підходів та навиків використання методів і методик сучасної практичної психології в цілях організації та проведення соціально-психологічного тренінгу.

У результаті вивчення дисципліни студент буде

знати:

- професійну термінологію, що існує в даній сфері;
- історію становлення та розвитку тренінгового методу;
- основні теоретичні моделі тренінгової взаємодії та загальну проблематику соціально-психологічного тренінгу;

- теорію групової динаміки тренінгу;
- теоретичні та практичні аспекти вживання психотехнік в соціально-психологічному тренінгу;
- особливості роботи в різних тренінгових групах;
- можливості досягнення цілеспрямованих змін в процесі проведення соціально-психологічного тренінгу;

вміти:

- самостійно розбиратися на постановці і вирішенні проблем, пов'язаних з організацією тренінгової роботи;
- орієнтуватися в сучасних формах групового соціально-психологічного тренінгу.
- виділяти особливості тренінгової групи;
- складати програму соціально-психологічного тренінгу з урахуванням основних організаційних моментів і особливостей запиту замовника;
- аналізувати ефективність проведеного соціально-психологічного тренінгу;
- аналізувати роботу в групі;
- навички ефективного зворотного зв'язку та рефлексії власних почуттів;
- навички підтримки правил, прийнятих в тренінговій групі;
- грамотно ставити і вирішувати завдання при організації і проведенні тренінгу;
- реалізовувати в практичній діяльності основні тренінгові методи роботи.

Передумови вивчення дисципліни

Знання отримані під час вивчення дисциплін «Загальна психологія», «Соціальна психологія з курсом етнопсихології», «Практична психологія».

Програма дисципліни

Тема 1. Соціально-психологічний тренінг як метод групової роботи

Коротка історія розвитку групових методів психотерапії і практичної психології. Соціально-психологічні аспекти групових методів. Групові методи в психоаналізі і інших західних психологічних школах. Сучасні групові методи.

Тема 2. Основні парадигми тренінгу

Співвідношення понять «групова психотерапія», «групова психокорекція» і «груповий тренінг». Загальне уявлення про соціально-психологічному тренінгу. Основні парадигми тренінгу: дресури, репетиторства, наставництва, розвитку суб'єктності. Зміни як ефект навчання і розвитку. Класифікація тренінгів. Відмінності соціально-психологічного тренінгу від бізнес-тренінгу. Основні принципи проведення тренінгу: принципи створення середовища, принципи поведінки учасників, організаційні принципи, етичні принципи тренінгу.

Тема 3. Психологічні особливості тренінгових груп.

Цілі і завдання тренінгової групи. Переваги групової психологічної роботи. Групові норми. Рольові позиції в групі. Групова згуртованість. Гомогенність і гетерогенність тренінгових груп. Якісний і кількісний склад тренінгових груп.

Тема 4. Етапи розвитку групи і основні психотерапевтичні підходи

Етапи розвитку групи. Розвиток групи в теорії Р. Качюнаса. Стадії розвитку груп зі спонтанною динамікою. Стадії розвитку груп з керованою динамікою. Кризи зростання в розвитку тренінгової групи. Критерії класифікації тренінгових груп. Класифікація тренінгових груп. Поведінковий підхід. Гештальт підхід. Груп-аналітичний підхід. Трансактний аналіз в групі. Психодраматичний підхід. Тілесно-орієнтований підхід. НЛП-групи.

Тема 5. Програми психологічного тренінгу

Методичні засоби тренінгу. Базові методи соціально-психологічного тренінгу. Техніки передачі інформації, техніки тренування в безпечних умовах, техніки створення реального середовища. Групова дискусія як техніка соціально-психологічного тренінгу. Ігрові методи. Методи розвитку соціальної перцепції. Класифікація вправ. Цілепокладання як основа тренінгової програми. Екстернальні і інтернальні мети. Критерії складання тренінгової програми. Мотиваційна готовність участі в групі. Сценарії тренінгових занять.

Тренінг на ринку освітніх послуг. Продаж тренінгу: позиціонування товару; підготовка рекламно-мотиваційної програми; пошук клієнтів.

Тема 6. Ведучий тренінгової групи. Управління групою

Особистість ведучого. Основні ролі ведучого тренінгової групи. Ведучий як еталонний учасник і технічний експерт. Стилі керівництва групою. Діяльність ведучого, спрямована на групу в цілому. Діяльність ведучого, спрямована на окремого члена групи. Завдання тренера на різних етапах розвитку групи.

Підготовка ведучого групи. Поняття «ко-тренерства».

Відповідальність тренера за вплив. Помилки тренера. Запобігання «вигорання».

Тема 7. Методики соціально-психологічного тренінгу

Участь в навчально-тренінгових заняттях. Відпрацювання вміння визначати цілі роботи, навичок підтримки учасників та ефективного зворотного зв'язку, ниваков рефлексії власної участі в тренінговому занятті в якості учасника та ведучого.

Ігри, вправи, психотехніки.

Короткі неструктуровані інтервенції. Техніки структурованих інтервенцій. Бар'єри та блокади в груповій роботі. Процедури, що стимулюють роботу групи і відновлюють робочу атмосферу. Дослідження проєкцій. Ліквідація суперництва.

Особливості та політики дисципліни

Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Курс соціально-психологічного тренінгу має на меті розв'язання насамперед двох основних задач. За допомогою курсу студент повинен засвоїти зміст психологічної роботи у тренінговій групі, об'єктивні закономірності групової динаміки, а також суть соціально-психологічних механізмів впливу тренінгової групи на учасника та учасника на групу. Вивчення курсу соціально-психологічного тренінгу не можна обмежувати засвоєнням лише теоретичних положень, необхідно набути навички практичного використання психологічної роботи у різних тренінгових групах. Цьому сприятиме ознайомлення із практикою складання тренінгових програм з урахуванням основних організаційних моментів та проведення тренінгу у групах з певними соціально-психологічними характеристиками.

Форми та методи оцінювання

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-боловою шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до діючого Положення про оцінювання результатів навчання студентів.

Поточний контроль (60 балів): 1) опрацювання теоретичних схем, наведених у практикумі з дисципліни; 2) підготовка та захист новин-прикладів щодо розвитку тренінгу в світі та застосування його технологій на Порталі освітніх ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу Інституту (<https://edu.htei.kh.ua>); 3) поточне тестування на Порталі; 4) виконання двох письмових контрольних робіт на Порталі.

Підсумковий семестровий контроль (40 балів): письмовий екзамен. Структура екзаменаційного білету: завдання на оцінювання теоретичних знань (комп'ютерне тестування); завдання на оцінювання практичних навичок (ситуаційне завдання); завдання на оцінювання професійних вмінь (складання програми тренінгу).

Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни і отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 36 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.

Рекомендовані джерела інформації

1. Афанасьєва Н. Є. Теоретико-методологічні основи соціально-психологічного тренінгу : навчальний посібник / Н. Є. Афанасьєва, Л. А. Перелигіна – Київ : «Освіта України», 2016. – 257 с.
2. Безпалько О. В. Тренінг як інноваційна форма соціально-педагогічної роботи /О. В. Безпалько // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2004. – № 1. – С. 22-28.
3. Організація і методика соціально-педагогічного тренінгу : навчальний посібник // Уклад. : О. М. Шевчук. – Умань : ПП Жовтий, 2011. – 133 с.
4. Яценко Т. С. Теорія і практика групової психокорекції. Активне соціально-психологічне навчання : навчальний посібник / Т. С. Яценко – Київ : Вища школа, 2004. – 679 с.